

Начало>Съдебни процедури>Граждански дела>Събиране на доказателства

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Swipe to change

румънски

Събиране на доказателства

Румъния

1 Тежест на доказване

Главното правно основание е предоставено в: членове 249—365 от Гражданския процесуален кодекс (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Какви са правилата във връзка с тежестта на доказване?

Твърдение, направено в хода на производството, трябва да бъде доказано от съответната страна, с изключение на определени случаи, изрично предвидени в закона. Ищецът трябва да докаже правото си. По отношение на възразенията, направени от ответника, тежестта на доказване пада върху ответника. В случай на презумпция обаче тежестта на доказване преминава от носещата я така или иначе страна към насрещната страна.

1.2 Съществуват ли правила, които освобождават някои факти от необходимостта да бъдат доказвани? В кои случаи? Възможно ли е да се обори определена правна презумпция чрез представяне на доказателства?

Не е необходимо никой да доказва това, което съдът задължително трябва да знае.

Приема се, че съдът е запознат с действащото законодателство в Румъния. Закон, който обаче не е публикуван в румънския държавен вестник (*Monitorul Oficial*) или по друг начин, международни конвенции, спогодби и споразумения, приложими в Румъния, без да са включени в законодателството, както и обичайното международно право, трябва да бъдат доказани от заинтересованата страна. Правилата, посочени в класифицирани документи, могат да бъдат доказани и консултирани единствено при спазване на условията, установени в закона. Съдът може по собствена преценка да вземе под внимание законодателството на дадена чужда страна, при условие че то е било цитирано пред съда. Чуждестранно право се доказва в съответствие с разпоредбите на [Гражданския кодекс](#) (*Codul civil*), който се занимава със съдържанието на чуждото право.

Ако даден факт е общоизвестен или не е оспорен, съдът може да реши, че при обстоятелствата по случая не е необходимо той да бъде доказван. Обичаи, правила за поведение и практики, установени между страните, трябва да бъдат доказани от страната, която ги изтъква. Местни правила и разпоредби трябва да бъдат доказани от страната, която се позовава на тях, само ако съдът поиска това.

Презумпция представлява заключението, което правото или съдът извежда от известен факт, за да установи неизвестен факт. Правната презумпция (*prezumție legală*) освобождава лицето, облагодетелствано от нея, от тежестта да доказва факта, който по закон се счита за доказан. Правната презумпция може да бъде отхвърлена с доказателства за противното, освен ако законът не предвижда друго.

1.3 До каква степен съдът трябва да е убеден в даден факт, за да го използва за обосноваване на решението си?

Доказателствата трябва да са допустими и да са от значение за изхода от производството. След като съдът е допуснал доказателства за определени факти, съдът е свободен да реши по собствена преценка дали тези факти са доказани, освен ако законът не определя друго.

2 Събиране на доказателства

2.1 За събирането на доказателства винаги ли е необходимо искане от страна по делото или в някои случаи съдията може да събере доказателства по собствена инициатива?

Доказателствата се посочват от ищеца в неговата искова молба и от ответника в неговата писмена защита, освен ако законът не предвижда друго; в противен случай доказателствата може да не бъдат допуснати. Ако посочените доказателства не са достатъчни за пълното разрешаване на случая, съдът разпорежда страните да ги допълнят. Съдът може по своя преценка да обърне внимание на страните върху необходимостта от още доказателства, а ако страните не са съгласни, може да разпореди събирането на допълнителни доказателства.

Страните могат да поискат събирането на следните доказателства: документи, експертизи, свидетелски показания, проверка *in situ*, както и разпит на страна, в случай че ответната страна поиска тази страна да бъде призована да свидетелства. С новия граждански процесуален се регулират и материалните доказателства, като това може да е от значение за определени категории граждански дела (напр. бракоразводни дела).

2.2 Какво следва, след като събирането на доказателства по искане на страна по делото бъде допуснато?

Съдът най-напред разглежда дали доказателствата, посочени от страните, са допустими и след това разпорежда кои факти трябва да бъдат доказани и кои доказателства допуснати, както и задълженията на страните във връзка със събирането на доказателства. Доколкото е възможно, доказателствата се събират на същото заседание, на което са допуснати.

Събирането на доказателства се урежда от няколко основни правила: доказателствата се събират по реда, определен от съда; доколкото е възможно, доказателствата следва да бъдат събрани по време на самото заседание; доказателствата се събират преди изслушването на аргументите по случая; доказателствата и насрещните доказателства се събират едновременно, стига това да е възможно.

Доказателствата се събират при публично изслушване в съда, разглеждащ делото, освен ако законът не предвижда друго. Ако поради обективни причини могат да бъдат събрани доказателства на друго място, това може да стане със съдебни поръчки от съда на същото равнище, или от нисшестоящ съд, ако на това място няма съд на същото равнище.

2.3 В кои случаи съдът може да отхвърли искане на страна по делото за събиране на доказателства?

Доказателствата могат да се използват само ако отговарят на определени условия по отношение на тяхната законност (*legalitate*), правдоподобност (*verosimilitate*), относимост (*pertinență*) и състоятелност (*concludență*). Що се отнася до законността, посочените доказателства трябва да представляват доказателства съгласно закона и да не са забранени от него. По отношение на правдоподобността необходимите доказателства не трябва да са в противоречие с всеобщо признатите естествени закони. По отношение на относимостта доказателствата трябва да са свързани с предмета на делото, т.е. с фактите, които трябва да бъдат доказани в подкрепа на исковата молба или писмената защита, внесени от страните. За да бъдат допустими, доказателствата трябва да са и правдоподобни и да бъдат от значение за изхода от производството. Съдът трябва да отхвърли искова молба за представяне на документ, чието съдържание се отнася до строго лични въпроси, свързани с достойнството или неприкосновеността на личния живот на дадено лице; когато действието на представяне на документа е несъвместимо със

задължение за поверителност; или когато това ще доведе до наказателно производство във връзка със страната, съпругът/ата на страната или с когото и да било близък по родствена линия или сватовство до и включително трета степен на родство.

Не се приемат свидетелски показания за доказване на правни сделки на стойност над 250 RON, за които законът изисква писмени доказателства. Свидателските показания са недопустими и ако те са в противоречие със съдържанието на даден официален документ.

Доказателства се представят от ищеца в исковата молба или от ответника в писмената защита. Доказателства, които не са представени по този начин, могат да бъдат поискани или допуснати от съда при всяка от следните ситуации: необходимостта от доказателства възниква от изменение на исковата молба; необходимостта от доказателства възниква в хода на производството и страната не е могла да я предвиди; в съда страната доказва, че поради основателни причини не е била в състояние да представи исканите доказателства в рамките на разрешения срок; събирането на доказателства не води до отлагане на делото; всички страни са изразили съгласие.

2.4 Какви са различните видове доказателствени средства?

Правна сделка или факт могат да бъдат доказани с документи, свидетели, презумпции, признание на някоя от страните (по нейна собствена инициатива или в отговор по време на разпит), експертизи, материални доказателства, проверка *in situ* или всякаква друга форма на доказателства, предвидена по закон.

2.5 Какви са начините за снемане на свидетелски показания и различават ли се те от средствата, използвани за снемане на експертни заключения? Какви са правилата във връзка с представянето на писмени доказателства и експертни заключения/становища на вещи лица?

Свидетелите се предлагат от страните — от ищеца в исковата молба или от ответника в писмената защита. След допускането на свидетелски показания съдът призовава свидетелите за изслушване.

Ако съдът установи, че е целесъобразно да получи становището на специалисти с цел уточняване на фактите, по искане на страните или по собствена преценка той назначава едно или три вещи лица и издава разпореждане за определяне на аспектите, по отношение на които те следва да дадат становището си, и срока за тяхната работа. Заключенията на вещите лица се отразяват в експертното заключение. По искане на страните или на съда може да бъде поискана нова експертиза от друго вещо лице, ако е целесъобразно.

Що се отнася до писмените доказателства, всяка страна може да внесе документите, които желае да използва в хода на производството, под формата на надлежно заверени копия. Страната трябва също така да разполага на място с оригиналите и да може да ги представи в съда при поискване, в противен случай съответните документи няма да бъдат взети под внимание. Съдът може да разпорежи представянето на документ, държан от ответната страна, когато документът е общ за страните по делото, ако ответната страна се е позовала на този документ по време на делото или ако страната е задължена да го представи. Ако даден документ е държан от една от страните, без да може да бъде представен в съда, може да бъде натоварен съдия, в чието присъствие страните могат да проучат документа на мястото, където се намира. Ако даден документ е държан от трето лице, то може да бъде призовано като свидетел и от него да бъде поискано да донесе този документ.

Доказателства се събират от компетентния съд в закрито заседание. Когато доказателствата се събират на друго място, то това е делегиран съд на същото равнище или нисшестоящ съд, в случай че на това място няма съд на същото равнище. Ако видът на доказателствата позволява и страните са съгласни, съдът, събиращ доказателствата, може да освободи страните от призоваване.

2.6 Има ли доказателствени средства, които се ползват с по-голяма доказателствена сила от други?

Методите на събиране на доказателства имат еднаква сила освен в случаите, предвидени изрично в закона.

Документите в автентична форма (*forma autentică*) често се приемат от страните поради предимствата, които имат, включително презумпцията за автентичност, което означава, че лице, позоваващо се на автентичен документ, е освободено от задължението да представя доказателства.

2.7 За доказването на определени факти, задължително ли е използването на определени доказателствени средства?

Като доказателство за правна сделка на стойност над 250 RON се приемат единствено писмени доказателства, въпреки че съществуват някои изключения, при които се приемат и свидетелски показания.

Докато не може да бъде обявен за неверен, документът в автентична форма представлява категорично доказателство при взаимоотношенията с което и да било лице, за установяването на фактите, направено лично от лицето, което е удостоверило автентичността на документа в съответствие със закона. Декларациите обаче, направени от страните и вписани в съответния автентичен документ, представляват доказателство само до доказване на противното.

Когато са налице презумпции, оставени на преценката на съдията, последният може да се позове на тях само ако те имат тежестта и силата да обусловят правдоподобността на предполагаемия факт; такива презумпции могат да бъдат приемани само когато законът допуска свидетелски показания.

2.8 По закон свидетелите длъжни ли са да дадат показания?

Вж. отговора на въпрос 2.11.

2.9 В кои случаи те могат да откажат да свидетелстват?

В Гражданския процесуален кодекс не са определени основанията, на които свидетелят може да откаже да свидетелства, а просто са посочени лицата, които не могат да бъдат изслушани като свидетели, както и лицата, които са освободени от явяване като свидетели. Вж. отговора на въпрос 2.11.

2.10 Може ли лице, което откаже да свидетелства, да бъде санкционирано или принудено да даде показания?

Съдът ще глобява свидетел, който не се яви или откаже да свидетелства. Когато даден свидетел не се яви след първото призоваване, съдът може да издаде заповед лицето да бъде доведено в съда (*mandat de aducere*). В случай на неотложни въпроси съдът може да издаде такава заповед дори за първото заседание.

Ако дадено лице не се яви или откаже да отговаря на въпроси, съдът може да счете това за пълно признание или само за първоначално доказателство в полза на страната, предложила призоваването на свидетеля.

2.11 Има ли категории лица, от които не може да бъдат снети показания?

Следните лица не могат да бъдат свидетели: близки по родствена линия или сватовство до и включително трета степен на родство; съпрузи, бивши съпрузи, сгодени лица или живеещи в съжителство партньори; лица във взаимоотношения на вражда или интерес с някоя от страните; лица, предмет на съдебно решение, лишаващо ги от правото да управляват своя собственост (*sub interdicție judecătorească*); и лица, осъдени за лъжесвидетелство. В съдебни производства за установяване на бащинство, развод и други семейни отношения съдът може да изслуша близки по родствена линия или сватовство, с изключение на потомци.

Следните лица са освободени от задължението да бъдат свидетели:

свещенослужители, медицински специалисти, фармацевти, адвокати, нотариуси, съдия-изпълнители, медиатори, акушерки и медицински сестри, и всякакви други специалисти, задължени по закон да спазват поверителност или професионална тайна по отношение на факти, станали им известни при изпълнение на техните задължения или при упражняване на тяхната професия дори след като са преустановили дейността си;

съдии, прокурори и публични длъжностни лица дори след като са прекратили изпълнението на задълженията си във връзка с поверителни обстоятелства, станали им известни по време на тяхната служба;

лица, които със своите отговори биха изложили себе си, своите близки, съпруг/съпруга, бивш/а съпруг/съпруга и др. на наказателно преследване или на обществено неуважение.

2.12 Каква е ролята на съдията и страните при разпита на свидетел? При какви обстоятелства свидетел може да бъде разпитан чрез използването на видеоконферентна връзка или други технически средства?

Съдът призовава свидетели и определя реда на тяхното изслушване. Преди да бъде изслушан свидетелят се удостоверява неговата самоличност и той трябва да положи клетва. Всеки свидетел се изслушва отделно. Свидетелят отговаря най-напред на въпросите, зададени от председателя на съда, а след това с разрешението на председателя — на въпросите, зададени от предложилата ги страна и от ответната страна. Свидетел, който не може да се яви в съда, може да бъде изслушан на мястото, където се намира.

Няма правни разпоредби, регулиращи аудио и видео записването на свидетелски показания, но такива записи се допускат. Те могат впоследствие да бъдат транскрибирани по искане на заинтересованата страна, отправено съгласно закона.

3 Преценка на доказателствата

3.1 Набавянето на доказателства по незаконосъобразен начин от страна по делото ограничава ли съда да ги вземе предвид при постановяването на решение?

Ако страната, внесла даден документ, настоява той да бъде използван въпреки твърдения за неговата невярност, които не са оттеглени, и при наличието на индикация, че авторът е фалшификатор или съучастник, съдът може да прекрати производството и заедно с това незабавно да предаде предполагаемия фалшив документ на компетентната прокуратура, придружен от изготвен за целта протокол, с цел разследване на фалшификацията. Когато наказателното производство не може да бъде проведено или отсрочено, разследването за фалшификация се провежда от самия граждански съд.

От друга страна, съдът ще наложи глоба на извършителя за недобросъвестно оспорване на написването или подписването на документ, или за поставяне под съмнение на автентичността на аудио или видео запис.

При оценката на показанията на свидетелите съдът взема под внимание искреността на свидетелите и обстоятелствата, при които фактите, предмет на техните показания, са им станали известни. Ако в хода на производството у съда възникнат съмнения, че даден свидетел лъжесвидетелства или е бил подкупен, то той може да изготви протокол и да отнесе въпроса до компетентния обвинителен орган.

3.2 Показанията на страна по делото смятат ли се за доказателство?

Ако някоя от страните признае факт, който насрещната страна използва като основание за своя иск или своята защита, признанието представлява доказателство. Признание, направено в съда, е достатъчно доказателство срещу лицето, което го е направило, и не може да бъде взето под внимание на отделни части, освен ако те не са свързани с отделни факти без връзка помежду си. Извънсъдебните признания могат да бъдат свободно разглеждани от съда. Те са предмет на изискванията за допустимост и събиране на доказателства, регулиращи другите доказателства съгласно общото право.

Съдът може да се съгласи да призове всяка от страните на разпит относно нейните собствени факти, ако това е от значение за разрешаването на случая.

Връзки по темата

<https://www.just.ro>

Последна актуализация: 08/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.